

Keh tng kang sī Kohoáhcheh, thongsiong in nng lāng ē khi hù Sinkàu ê lépài, m̄ koh Andrea soánték khi chhamka hit kang ēpō 4:30 tī tāihák ê kiliām kàutng kíhêng ê Thianchúkàu Missa. I áne chò, sī beh chuntiōng Thianchúkàutô ê angسài, mā beh kító Take chiàng ê bēnghok, jíchhiáⁿ thiaⁿ kángtō ígōa, i mā chin ài thiaⁿ imgák. I ū chit chióng kámkak, nāsī ēpō chò Missa, chákhisī tòh ē tàng chūiū. Chēng chit àm put'an ê simchēng iáu bōe pēngchēng, i siūⁿ beh kēsìok kah angسài kóngōe. Angسài pēngsiong sī chin kàu ōe, m̄ koh hit kang chákhi khiok chhaputto sī bō pòⁿ kù, ná chhinchhiūⁿ sī ittit teh khólī siáⁿ mih tāichì.

Kehtng kang àmsī, Alfonso chūnpī nng thò hiángpán (castanets; Sepangá khàkek gákkhì), koh ū gítá (guitar) kah hongtát (bagpipe; Scotland thoánthóng chhoechàu gákkhì) ê chhiūⁿphìⁿ, iauchhiáⁿ tǎike lâi thiàubú. Andrea siókhóa tiútú chit ē, kóng, "Góa thiám loh", m̄ koh, imgák chit khaisí, i ê kha tòh chin sīnkī tòe imgák khítōng. I kā chhiú giáh kàu pí tháukhak liòh'á khah koán ê sóchāi, chhiú khà hiángpán, chiatchàu chin kín. Alfonso chin chūhō káisoeh kóng, "Chit chióng bú kiòchò "Jota Aragonesa", sī góa chhutsi ê kòhiong Valencia tèkiú ê, thiaⁿ kóng sī 12 sèkí hông tùi hia khutiok chhutkeng ê sijin Moore hoatbēng ê. I thiàu soah liáuāu, Alfonso kóng, "Lán lâikhì sànpō!" Nng lāng tòh chòhóe kiáⁿ chhut khi.

Che sī chitê chheⁿkng siámsih ê àmmê. Alfonso chíhiong chit tiáu gínhō, khaisí kóng, "Hit ê píⁿá ū Sianlí chheⁿchō", jiānāu chiāmchiām koh kóng, "Chit má khòaⁿ bē tiòh, m̄ koh, i sī chitê tōa chheⁿhūn, sī chitê tóklip ê chheⁿhē. Chūchiōng thāuchit pái khòaⁿ tiòh lí lílái, góa ittit tanloán lí, tòh kā chitê chheⁿchō hōmiā kiòchò Andrea, jíchhiáⁿ góa tī kūnī 11 goéh ê chitê àmmê hēgoān kóng, nāsī ē tàng chhengchhó khòaⁿ tiòh Andrea chheⁿ, góa tòh hā koatsim beh hiòng lí kiūhun, kiatkó góa kiáⁿ chhut khi chit khòaⁿ, khòaⁿ tiòh bō pí he koh khah súi ê iākhong. Liáuāu, Huimá chheⁿchō (the constellation Pegasus) chhuthiān tī góa ê gántiong, thianmá kiò góa kín khiá khi Andrea ê

隔 tng 工是 Koh 活節，通常 in 兩人 ē 去赴新教 ê 禮拜，m̄ koh Andrea 選擇去參加 hit 工下晡 4:30 tī 大學 ê 記念教堂舉行 ê 天主教彌撒。她 áne 做，是 beh 尊重天主教徒 ê 翁婿，mā beh 祈禱 Take chiàng ê 冥福，而且聽講道以外，她 mā 真意愛聽音樂。她有一種感覺，若是下晡做彌撒，早起時 tòh ē tàng 自由。前一暗不安 ê 心情 iáu 未平靜，她想 beh 繼續 kah 翁婿講話。翁婿平常時真 kāu 話，m̄ koh hit 工早起卻差不多是無半句，ná 親像是一直 teh 考慮啥物 tāichì。

隔 tng 工暗時，Alfonso 準備兩套響板 (castanets; 西班牙敲擊樂器)，koh 有 gítá (guitar) kah 風笛 (bagpipe; 蘇格蘭傳統吹奏樂器) ê 唱片，邀請大家來跳舞。Andrea 小 khóa 躊躇一下，講：「我 thiám loh」，m̄ koh，音樂一開始，她 ê 腳 tòh 真神奇 tòe 音樂起動。她 kā 手 giáh 到比頭殼 liòh'á khah koán ê 所在，手 khà 響板，節奏真緊。Alfonso 真自豪解說講：「Chit 種舞叫做 "Jota Aragonesa"，是我出世 ê 故鄉 Valencia 特有 ê，聽講是 12 世紀 hông tùi hia 驅逐出境 ê 詩人 Moore 發明 ê。」她跳 soah 了後，Alfonso 講：「咱來去散步！」兩人 tòh 做伙行出去。

這是一個星光閃 sih ê 暗暝。Alfonso 指向一條銀河，開始講：「Hit ê 邊á 有仙女星座」，然後漸漸 koh 講：「Chit má 看 bē tiòh, m̄ koh，它是一個大星雲，是一個獨立 ê 星系。自從頭一 pái 看 tiòh 你以來，我一直單戀你，tòh kā chit ê 星座號名叫做 Andrea，而且我 tī 舊年 11 月 ê 一個暗暝下願講，若是 ē tàng 清楚看 tiòh Andrea 星，我 tòh 下決心 beh 向你求婚，結果我行出去一看，看 tiòh 無比 he koh khah súi ê 夜空。了後，飛馬星座 (the constellation Pegasus) 出現 tī 我 ê 眼中，天馬叫我緊騎去 Andrea ê 所在。我 ê 心大歡喜。」

sóchāi. Góa ê sim tōa hoaⁿhí."

Andrea khinkhin'á chim i ang-sài ê chiàⁿpêng chhùiphóe, kóng, "Hó à lah, lí sī chitê khòai ê Lōngbān chúgī chiá."

Stanford ê chhuniā chin súi, hong khinkhin'á chhoe góa ê bīn ê sī, ū chit síá chhengsin ê lèksek khìbī, che tòh sī "chhun siau it khek tát chhiankim" ê hāmgī. Koh kiāⁿ chit síá liáuāu, chupó siong ê tūthang tòh chhuthiān ā. Alfonso khan Andrea ê tòchhiú, chūhō kóng, "Góa tòh sī tī chia bé chhiúchí ê." Thng'á tiām iáu teh khui, sói in soán kakī siōng kah'ì ê ko'ápiáⁿ, chē tī ítiâu téng chiáh. Tī móa thiⁿ chheⁿsīn ê chheⁿkhong hā, che sī chitê kantaⁿ in nng lāng ê sèkài. Kahná tui sokpák tit tiòh káihòng, Alfonso thánpek kóng chhut, "Góa chēng kàu taⁿ m̄ bat kah lí tâm kòe Natalia ê tāichì, i sī góa gín'á sītāi ê pēngiú, góa kah i chòhóe thák kàu sióhák sī nī, goán chòhóe khi kàng chit keng kàuⁿg." I koh kèsiók kóng, "Goán chòhóe thiàubú, toh sī hit ki kah lí thiàu ê kàngkhoán ê bú, góa sī siūⁿ beh áne lâi khaisí kóngkhi i." Andrea hōetap kóng, "Ah, lí chit ê lāng ū kàu līhāi!" M̄ koh inūi simtiong chhiong móa à'ì, sói tòh bô ká i chekpī.

I koh kèsiók kóng, "M̄ koh, in choânke poaⁿ khi lēnggōa chitê siáⁿtìn liáuāu, tòh imsin toānchoát. Hit sí sī Sepangā lāichian tng līhāi ê kīkan, lián siōng chhinkīn ê lāng to bô hoattō hōsiong thongsìn. Góa siūⁿkhí tī Sèngtànchiat ê híkék tiong, i ián Maria, góa ián Joseph; góa ē kitit goán chi kan ê chin chē tāichì. Tī góa lâi Bíkok chìn chēng, ū hongsiaⁿ teh thoánkóng Natalia íkeng kiathun ê siausit, góa kámkak chin ūihām, inūi i sī góa ê chhōlōan tângphōaⁿ. Tiòh sng kah lí kiathun liáuāu, góa mā ū sí ē siūⁿkhí i ê tāichì. Góa kakī chai áne chò ē tuiputkhi Andrea, m̄ koh góa bô pit'iau tui lí amkhàm, sói lí mā bô suiàu ká Take chiàng ê tāichì tui góa amkhàm. Bōlūn hoatseng siáⁿmih tāichì, góa lóng ē ài lí. Nāsī lí ū áne ê kámkak, chhiáⁿ lí ká Take chiàng ê tāichì, chit hāng chit hāng kóng hō góa thiaⁿ. Lán lâi chīnliōng mài píchhú ū jīmhō pibit, kòekhi nā ū chò m̄ tiòh, lán engkai hōsiong siàbián, áne chiah hó."

Andrea 輕輕á chim 她翁婿 ê 正 pēng 嘴 phóe, 講：「好à lah, 你是一個可愛 ê 浪漫主義者。」

Stanford ê 春夜真 súi, 風輕輕 á 吹我 ê 面 ê 時, 有一絲 á 清新 ê 綠色氣味, 這 tòh 是「春宵一刻值千金」 ê 含義。Koh 行一時 á 了後, 珠寶商 ê 櫥窗 tòh 出現 ā. Alfonso 牽 Andrea ê 倒手, 自豪講：「我 tòh 是 tī chia 買手指 ê。」糖 á 店 iáu teh 開, 所以 in 選 kakī siōng kah 意 ê 糕 á 餅, 坐 tī 椅條頂食。Tī 滿天星辰 ê 星空下, 這是一個 kantaⁿ in 兩人 ê 世界。Kahná tui 束縛得 tiòh 解放, Alfonso 坦白講出：「我前到 taⁿ m̄ bat kah 你談過 Natalia ê tāichì, 她是我 gín'á 時代 ê 朋友, 我 kah 她做伙讀到小學四年, 阮做伙去全一間教堂。」伊 koh 繼續講：「阮做伙跳舞, toh 是 hit 支 kah 你跳 ê 全款 ê 舞, 我是想 beh áne 來開始講起她。」Andrea 回答講：「Ah, 你 chit ê 人有夠厲害！」M̄ koh 因為心中充滿愛意, 所以 tòh 無 ká 伊責備。

伊 koh 繼續講：「M̄ koh, in 全家搬去另外一個城鎮了後, tòh 音信斷絕。Hit 時是西班牙內戰當厲害 ê 期間, 連 siōng 親近 ê 人都無法度互相通信。我想起 tī 聖誕節 ê 戲劇中, 她演 Maria, 我演 Joseph; 我 ē 記得阮之間 ê 真 chē tāichì。Tī 我來美國 chìn 前, 有風聲傳講 Natalia 已經結婚 ê 消息, 我感覺真遺憾, 因為她是我 ê 初戀同伴。Tiòh 算 kah 你結婚了後, 我 mā 有時 ē 想起她 ê tāichì。我 kakī 知 áne 做 ē 對不起 Andrea, m̄ koh 我無必要對你掩 khàm, 所以你 mā 無需要 ká Take chiàng ê tāichì 對我掩 khàm。無論發生啥物 tāichì, 我 lóng ē 愛你。若是你有 áne ê 感覺, 請你 ká Take chiàng ê tāichì, 一項一項講 hō 我聽。咱來盡量 mài 彼此有任何秘密, 過去若有做 m̄ tiòh, 咱應該互相赦免, áne chiah hó。」

I ê kòpèk sī chhut tī beh ēng bó chióng hongsek lái anùì Andrea ê thiàⁿ.

"Thiàⁿsim sī khoaniông koh chūpi, thiàⁿsim sī bē oàntò, bē khoakháu, bē kiaungō, bē chò kiàngsiàu ê tāichì, bē kiú kakī ê līek, bē khoài siūkhì, bē khiohhūn, bē ài putgī, chíu ài chinlí. Thiàⁿsim ē pauông itchhè, tui ták hāng tāichì lóng ū sinsim, lóng phō òngbāng, lóng ē tàng jímnaì." (Kolímto chiānsu 13:4-7) Che sī chin súi ê òe. Andrea ēng Páulô siá hō Kolímto kauhōe ê phoe nih ê òe lái chhōe tiòh i ê ang sai ê siniáⁿ. I chin hoaⁿhí hō chit chióng búsu ê thiàⁿ só thiàⁿ, i sī hēng hok ê láng.

Òe lái kàu chin kú iáu ê tāichì. Tng góa kā Nancy chhōa tnglái chhù nih ê sí, góa kā in kóng siūⁿ beh kah i kiathun ê tāichì. Pēbú chiokhok goán ê koatsim liáuāu, in kóng kantaⁿ ū chitê tiongkò. Góa kàu taⁿ iáu ē kitit in kóng ê chia hē òe, "Kiathun sī nng láng saⁿ thiàⁿ lái kiatián chòhōe, chiáⁿ chò chit thé. Píchhú chi kan ittēng tiòh bô pìbit, m̄ thang ún môa, tiòh ài hōsiong kauthong. Chinlí ē hō lín chūiú, tui chōe tit tiòh tháu pàng." Che chiáⁿ chò goán ê kahùn. Pēbú in píchhú ū tiongsit chiphēng chit ê kahùn. Lán chhi siūⁿ khòaⁿ māi, nāsī lāubú tui lāupē ún môa ū sin ê sūsít lái kiathun, áne, tui "Siáⁿ mih, lí teh kóng pēhchhát, kám siūⁿ kóng chit khoán tāichì ē tàng ún môa?" khaisí, kàu góa chhutsi ê sí, goán lāupē koh ē tōa siaⁿ kóng, "He sī lí ê gín'á, lí kakī khi iúⁿ chhī." Líhun sòsiōng kiámchhái chiū áne khaisí, goán saⁿ láng ittēng ē kòe tiòh pichhám ê sengoáh. M̄ koh, goán lāubú sī chitê sēngsít ê láng, tī chhōe lēnggōa chitê kihōe kiathun ê sí, ū chhīsiú chinsít. I kóng "Inūi góa ū sin ā" lái kīchoát kiúhun sī chēngkhak ê, che hō goán lāupē ū kihōe sukhó, koh koattēng kā góa tòngchò kakī ê gín'á lái iúⁿ chhī mā ē sái tit. Áne chò, katēng chóng sī ē tit tiòh oânboán.

Góa bô gōa kú iáu ē thēkhí pēbú chi kan bô gín'á ê tāichì. Putīn ê goánin sī chāi tī lāupē, m̄ koh, lāubú tiāⁿtiāⁿ jīnūi kah Takehiko ê kauóng sī tui ang sai ê bújiók, siūⁿ tiòh kakī bē hoaiīn, chhim

伊 ê 告白是出 tī beh 用某種方式來安慰 Andrea ê 疼。

「疼心是寬容 koh 慈悲，疼心是 bē 怨妒，bē 誇口，bē 驕傲，bē 做見笑 ê tāichì，bē 求 kakī ê 利益，bē 快受氣，bē 拾恨，bē ài 不義，只有 ài 真理。疼心 ē 包容一切，對 ták 項 tāichì lóng 有信心，lóng 抱 òng 望，lóng ē tàng 忍耐。」(哥林多前書13:4-7) 這是真 súi ê 話。Andrea 用保羅寫 hō 哥林多教會 ê phoe 裡 ê 話來 chhōe tiòh 她 ê 翁婿 ê 身影。她真歡喜 hō chit 種無私 ê 疼所疼，她是幸福 ê 人。

話來到真久以後 ê tāichì。當我 kā Nancy chhōa tng 來厝裡 ê 時，我 kā in 講想 beh kah 她結婚 ê tāichì。父母祝福阮 ê 決心了後，in 講 kantaⁿ 有一个忠告。我到 taⁿ iáu ē 記得 in 講 ê chia hē 話：「結婚是兩人相疼來結連做伙，成做一體。彼此之間一定 tiòh 無秘密，m̄ thang 隱瞞，tiòh ài 互相溝通。真理 ē hō lín 自由，tui 罪得 tiòh tháu 放。」這成做阮 ê 家訓。父母 in 彼此有忠實執行 chit ê 家訓。咱試想看 māi，若是老母對老父隱瞞有娠 ê 事實來結婚，áne，tui 「啥物，你 teh 講白賊，kám 想講 chit 款 tāichì ē tàng 隱瞞？」開始，到我出世 ê 時，阮老父 koh ē 大聲講：「He 是你 ê gín'á，你 kakī 去養飼。」離婚訴訟 kiámchhái 就 áne 開始，阮三人一定 ē 過 tiòh 悲慘 ê 生活。M̄ koh，阮老母是一个誠實 ê 人，tī chhōe 另外一個機會結婚 ê 時，有持守真實。她講「因為我有娠 ā」來拒絕求婚是正確 ê，這 hō 阮老父有機會思考，koh 決定 kā 我當做 kakī ê gín'á 來養飼 mā ē sái 得。Áne 做，家庭總是 ē 得 tiòh 完滿。

我無 gōa 久以後 ē 提起父母之間無 gín'á ê tāichì。不孕 ê 原因是在 tī 老父，m̄ koh，老母 tiāⁿtiāⁿ 認為 kah 武彥 ê 交往是對翁婿 ê 侮辱，想 tiòh kakī bē 懷孕，深受苦惱 ê 打擊，

siū khónáu ê táⁿkek, kámkak tui só ài ê angsài iúsó khuikhiàm, chit chióng simchêng óngóng ē chhuthiān tī jtkì tiong. Góa bô hoattō tī chia siāukài sóū ê lōeiông, kantaⁿ beh kí chitê lē tòh hó.

1956 nî 8 goeh 28

Arturo bîn'áchài tòh saⁿ hòe à. Tng góa khòaⁿ tiòh i súi ê bīnbô ê sí, góa tiāⁿtiāⁿ siūⁿ kóng i nā ū siótī á sī siómōe tòh hó à. Góa kító chin tng ê síkan, mā ū khòaⁿ iseng. Iseng káisoeh kóng Alfonso tôngliân ê tūitng (Hôagí ê sànkhi) chhiúsút bô sūnlī, tìsú putīn. M̄ koh góa m̄ sionsìn, inūi sóū ê chekjīm lóng chāi tī góa, sī góa ūihoán "M̄ thang kiāⁿ kanîm" ê kài bēng, góa bô hoattō kòrsiú góa ê sengkhu. Jīnchū ê Siōngtè hō chitê bē seⁿ ê lāu hūjīn Sarah seⁿ chitê chapó kiáⁿ, m̄ koh kíkhek sī siúⁿsù hō hiahê chunsiú Siōngtè chíⁿ ê lāng, goán chiahê bô hoattō seⁿ kiáⁿ ê lāng, kiámchhái sī inūi goán ê chōe chhim, sīnsim koh chhián. Góa kin'ájit koh chit pái kūi leh kító.

"Góa ê ThiⁿPē, kiú Lí siàbián góa ê chōekò. Alfonso sī chitê siānliông bô chōe ê angsài, kiú Lí m̄ thang kā góa ê chōe khanthoa i, kiú Lí sù i chitê gín'á." Góa ê kító m̄ chai tang sí chiah ē tit chiāⁿ; góa sionsìn ū kíkhek ē hoatseng.

感覺對所愛 ê 翁婿有所虧欠, chit 種心情往往 ē 出現 tī 日記中。我無法度 tī chia 紹介所有 ê 內容, kantaⁿ beh 舉一个例 tòh 好。

1956 年 8 月 28

Arturo 明 á 載 tòh 三歲 à。當我看 tiòh 伊 súi ê 面模 ê 時, 我 tiāⁿtiāⁿ 想講伊若有小弟 á 是小妹 tòh 好 à。我祈禱真長 ê 時間, mā 有看醫生。醫生解說講 Alfonso 童年 ê 墜腸 (華語 ê 疝氣) 手術無順利, 致使不孕。M̄ koh 我 m̄ 相信, 因為所有 ê 責任 lóng 在 tī 我, 是我違反「M̄ thang 行姦淫」ê 誠命, 我無法度顧守我 ê 身軀。仁慈 ê 上帝 hō 一个 bē 生 ê 老婦人 Sarah 生一个 chapó kiáⁿ, m̄ koh 奇蹟是賞賜 hō hiahê 遵守上帝旨意 ê 人, 阮 chiahê 無法度生 kiáⁿ ê 人, kiámchhái 是因為阮 ê 罪深, 信心 koh 淺。我今 á 日 koh 一 pái 跪 leh 祈禱。

「我 ê 天父, 求祢赦免我 ê 罪過。Alfonso 是一个善良無罪 ê 翁婿, 求祢 m̄ thang kā 我 ê 罪牽拖伊, 求祢賜伊一个 gín'á。」我 ê 祈禱 m̄ 知 tang 時 chiah ē 得成; 我相信有奇蹟 ē 發生。